אי קפיד בדמי קני. פי׳ בקונטרס אם מקפיד במכירת חפציו שלא לפחות משווי קנה קשה דא״כ הל״ל דלא ליזזלו מטלטלין ואמאי קאמר דלא ליזזל ארעיה ועוד דהא דמקפיד למכרן בפחות משווין דלמא משום דידע דאסמכתא לא קניא אסמכתא היינו משום דליקו בהימנותיה אבל למכור בפחות לא וכן מה שפירש אי קפיד בארעא למוכרה אפי׳ בשוויה ודאי קני ואמאי דלמא קפיד משום דאסמכתא לא קניא וגרמה לפרש אי קפיד בדמי שהקפיד בשעת הלואה ליקח עליה שוויה בזה התנאי א״כ דעתו היה לשקעה ביד המלוה ופריך דלמא כי היכי דלא ליזזל ארעיה אינו רוצה לעשות שום תנאי שיש בו זלזול אלא אי קפיד בארעא שאינו רוצה לעשות תנאי זה בשום קרקע אלא בזו א״כ אין בדעתו לפדותה:

ואי אמר קני לגוביינא מי קני הא אסמכתא היא. וא״ת והא משמע בסוף פירקין (דף עג.) דלא הוי אסמכתא אלא היכא דאין בידו לעש״ג דלא גזים כי ההוא דיסיב זוזי לחבריה למזבן ליה חמרא ופשע ולא זבין ליה [א] ולא היכא דגזים לע״ג דבידו כי הניא [ב] דאם אוביר ולא לעביד אשלם אלא זוזי אבל אם אוביר ולא לעביד אשלם במיטבא (שם) דלא גזים ובידו לא חשיבא אסמכתא והכא מאי אסמכתא איכא אם נותן לו קרקע בחובו וי״ל דחשיב כמו גזים לפי שאין אדם רגיל למכור קרקעותיו כלל ובסמוך גבי חמרא דאמר כל דאי לא קני לע״ג דחמרא למכירה קאי התם נמי כמו גזים חשיב לפי שעדיין לא היה זמן מכר היין ונותנו עתה בזול [ב]:

התם זביני הכא הלואה. פירש בקונטרס הכא הלואה ומתחזי כרבית שמתחילה בהלואה בא לידו וכרבית קלולה דמי ואין אבא רבית בדבר הלואה אלא בדבר מכר כגון המרבה בפירות דמתניתין וקשה דאם כן פליג רב נחמן אדרבינא דאמר בריש פירקין (דף סב.) משכנתא בלא נכייתא בדיינינו אין מחזירין [ג] ועוד דאמר לקמן בשמעתין משכנתא בחתרא דמסלקי אבל טפי לא מפקינן מיניה [ד] ומשמע דליכא מאן דפליג ועוד דמשמע לפירוש הקונטרס דבמסקנא לרב נחמן מחילה בטעות הוא מחילה בר מהלואה משום דמיחזי כרבית ובכל דוכתין משמע דמחילה בטעות לא הוי מחילה לרב נחמן בחזקת הבתים (ב״ב דף מח. ושם ד״ה אמר) גבי רב ענן דשקיל בידקא בארעיה [ה] ל״ל [ו] מחילה בטעות הוא [ז] ולעיל בריש המפקיד (דף לה.) גבי הוא דאפקיד כיפי דאמר [ח] שומא בטעות הוא ותני נמי (מיר דף לא.) ב״ה אומרים הקדש טעות אינו הקדש ובספ״ק דגיטין (דף יד.) אמרינן כל קנין בטעות אחר [ה] ומפר״ת הכא הלואה דהלוה לא הקנה אלא בתורת מכר והמכר אינו כלום דאסמכתא לא קנה ונמלא דהוי מחילה בטעות

איבעית אימא [א]דאמר ליה קני מעכשיו א״ל [ב]מר ינוקא ומר קשישא בני דרב חסדא לרב אשי הכי אמרי נהרדעאי משמיה דרב נחמן האי אסמכתא בזמניה קניא בלא זמניה לא קניא א״ל כל מידי בזמניה קני בלא זמניה לא קני דלמא הכי קאמריתו אשכחיה בגו זמניה וא״ל קני קני בתר זמניה ואמר ליה קני לא קני מאי טעמא מחמת כיסופא הוא דקאמר ליה ולא היא דאפילו בגו זמניה נמי לא קני והאי דקאמר ליה קני קא סבר כי מטי זמניה לא ליתי ליטרדן אמר רב פפא האי אסמכתא זימנין קניא וזימנין לא קניא אשכחיה דקא שתי שכרא קני דקא מהפך אזוזי לא קני א״ל רב אחא מדפתי לרבינא דלמא [ג]לפכוחי פחדיה קא שתי אי נמי אינש אחרינא אסמכיה אזוזי אלא אמר רבינא אי קפיד בדמי ודאי קני אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא דלמא סבר כי היכי דלא תיתזיל ארעיה אלא אמר רב פפא [א] [ד]אי קפיד בארעא ודאי קני ואמר רב פפא אף על גב דאמור רבנן אסמכתא לא קניא אפותיקי הויא למיגבא מינה א״ל רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא מי קאמר ליה קני לגוביינא אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא ואי אמר קני למיגבא מיניה קני סוף סוף אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא אלא אפותיקי דקאמר רב פפא מאי היא [ה]דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מזו ההוא גברא דזבין ליה ארעא לחבריה באחריות א״ל אי טרפו ליה מנאי מגבית לי מעידי עידית דאית לך [ו] אמר ליה מעידי עידית לא מגבינא לך דבעינן למיקם קמאי אלא מגבינא לך מעידית אחרים דאית לי לסוף טרפוה מיניה אתא בדקא שקיל לעידי עידית סבר רב פפא למימר מעידית א״ל והא קיימא א״ל רב אחא מדפתי לרבינא ולימא ליה כי אמרי לך אנא [ז]מגבינא לך דהוה עידי עידית קיימא השתא קיימא ליה עידית במקום עידי עידית רב בר שבא הוה מסיק ביה [ח]רב כהנא זוזי א״ל אי לא פרענא לך ליום פלוני גבי מהאי חמרא סבר רב פפא למימר כי אמרינן אסמכתא לא קניא הני מילי בארעא דלאו לזבוני קיימא אבל חמרא כיון דלזבוני קאי כזוזי דמי א״ל רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא הכי אמרי׳ משמיה [ט]דרבה [י]כל דאי לא קני אמר רב נחמן [יא]השתא דאמור רבנן אסמכתא לא קניא הדר ארעא והדרי פירי למימרא דסבר רב נחמן [יב]מחילה בטעות לא הויא מחילה והאיתמר [יג]המוכר פירות דקל לחבירו אמר רב הונא עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו משבאו לעולם אין יכול לחזור בו ורב נחמן אמר [יד]אף משבאו לעולם יכול לחזור בו ואמר רב נחמן [טו]מודינא דאי שמיט ואכיל לא מפקינן מיניה התם זביני הכא הלואה אמר רבא הוה

ואיבעית אימא דא״ל מעכשיו קנה. אם לא אתן לך [יז] (יח) עד שלא שניס דלאו אסמכתא היא אלא קנין גמור היא שע״מ מכר גמור המחזיר בה מעכשיו בדמים הללו ואחזי אזיל גביה וזה קיבל עליו שאם יחזיר לו מעותיו עד שלא שניס יקבלם והפירות לרבי יהודה לוקח אוכלן ולרבנן משלשין אותן: **בזמניה קניא.** קס״ד הגיע זמן ולא נתן לו מעותיו: **בלא זמניה.** קודם שהגיע: **אשכחיה.** לוה: **בגו זמניה.** וא״ל קני לא אפדנה עוד: **קני.** דגמר ואקני דאי לא למה ליה למימר ליה הלא אין יכול עכשיו לתובעו: **לא ליתי ליטרדן.** ולהחייה בעלמא משום כיסופא: **אשכחיה.** ביום הזמן: **דשתי שיכרא.** בחנות. אין זה עצה לחזור אחר פדיון שדהו ודעתו לשקעה: **לפכוחי פחדיה.** להפיג דאגתו שדואג על המעות דכתיב (תהלים קד) ויין ישמח: **אי קפיד בדמי.** אם מקפיד במכירת חפציו שלא לפחות משוויין: **ודאי קנה.** אינו חס אם תשקע שדהו: **דלא תיתזיל ארעיה.** שאם ירצה אותו מחזיר אחר מעות ומוכר נכסיו בפחות מוזיל קרקעותיו ועלולים אנשים הוא ולא גמר ומקני: **קפיד בארעא.** שלא ימכור שום קרקע אפילו בשוויו: **למיגבא** (כ) **ביה מיניה.** קונה בה כנגד מעותיו ואם בא לפרוע המעות לאחר זמן לא יקבלם: **סוף סוף אסמכתא היא.** דלא א״ל קני לגוביינא אלא אם אינו נותן לך מכאן ועד שלא שניס הדר הויא לה אסמכתא דכל דאי אסמכתא הוא: **אלא אפותיקי דרב פפא היכי דמי.** דגבי אסמכתא תיהוי אפותיקי: **דא״ל לא יהא לך פרעון אלא מזו.** אף בתוך שלא שניס ואם אין אני נותן לך מגופה כנגד מעותיך עד שלא שניס תהא כולה שלך בהא אמר רב פפא דאע״ג דלא קניא למיהוי כולה דידיה לאחר ג׳ אפותיקי הוי למגבי מיניה דבלאו אסמכתא נמי שויה אפותיקי: **מגביה לי.** כנגד מעותי מעידי עידית דאית לך: **בידקא.** שטף. הכר שטפה לעידי עידית וכשבא זה לגבות מן העידית כפי תנאו אמר לו לא תיגבי אלא מבינונית אחרת שיש לי: **כי אמינא לך אנא.** לגבות מעידית: **גבי מהאי חמרא.** ופסק דמיס ולבסוף אייקר: **והדרא פירי.** [ג] לאחר שלא אם אכלן לוקח: **מחילה בטעות.** כי האי דהמוכר סבר שהיא קנויה ללוקח ומן הדין אוכל פירות ומוחל על אכילתו: **מוכר פירות דקל.** קודם שחנטו פירותיו: **עד שלא נאו לעולם יכול לחזור בו.** אם בא לחזור בו קודם שחנטו פירותיו חוזר [ד] דאפילו למ״ד (יבמות דף לג.) אדם מקנה דבר שלא בא לעולם הני מילי שבא לחזור אחר שבא לעולם: **משנאו לעולם אינו יכול לחזור בו.** דקסבר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם בשעת המכר שיהיה המכר חל לכשיבא לעולם: **אף משנאו בו׳.** דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם: **לא מפקינן מיניה.** שהרי כל זמן שלא חזר מחל על אכילתו. ואע״פ שבטעות שלא היה יודע שיוכל לחזור מחילה היא: **הכא הלואה היא.** ומיחזי כרבית שמתחילה בהלואה בא לו וכרבית קלולה דמי ואין אבא רבית בדבר הלואה אלא בדבר מכר כגון המרבה בפירות דמתניתין (לעיל ס:): הוה

לחבירו אמ׳ רב הונא עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו], משבאו לע[ולם אין י]כול לחזור בו. ורב נחמן אמ׳ אף מ[שבאו לעולם י]כול לחזור בו, ומודינא דאי שמיט ואכ[יל לא מפקינן מיניה]. ופריק, גבי פירו[ו]ת דקל מכירה האנ[י, ואם קדם הלוקח ואכ]ל [ק]ו[דם שיחזור] בו המוכ[ר] זכה ... ... הל[וה]ו על שדהו ... ... [שמעינן] מינה דלרב [נחמן לגבי זביני מחילה בטעות ה]ויא מחילה, אב[ל בהלואה לא הויא מחילה].

ח) נספר אור זרוע הביא כאן מדברי הר״ת בדיני אסמכתא ואינו בכתב״י.

עין משפט נר מצוה

נח א מיי׳ פי״ח מהל׳ מכיר׳ הל׳ ז ופי״ו מהל׳ מלוה ולוה הלכה ד ועי׳ בהגהות ומגיד משנה סמג עשין פב טוש״ע י״ד סי׳ קסד סעי׳ ד וטוש״ע ח״מ סי׳ ח סעי׳ ט וסעי׳ יד:

נט ב ג טוש״ע ח״מ סי׳ סה סעי׳ ט בהגה״ה:

ס ד מיי׳ פי״ח מהל׳ מכיר׳ הל׳ ו סמג עשין עב טוש״ע ח״מ סי׳ ח סעי׳ יג:

סא ה מיי׳ פי״ו מהל׳ מלוה ולוה הל׳ ד ועיין בהגהות ומס״מ סמג לאוין קלב טוש״ע י״ד סי׳ קסד סעי׳ ד וטוש״ע ח״מ סי׳ כז סעי׳ [י] יג:

סב ו טוש״ע ח״מ סי׳ רמא סעי׳ ב בהג״ה:

סג ז ח מיי׳ פכ״ג מהל׳ מכיר׳ הל׳ ב סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ רט סעי׳ ד:

מוסף רש״י

מר ינוקא ומר קשישא. שני בניס היו לרב חסדא ושם שניהם שוין אלא שהגדול קורין לו מר קשישא ולצעיר קורין לו מר ינוקא (כתובות פפ:). **אפותיקי.** אפה תהא קאי כלומר מזה יהיה לך פרעון (ב״ק יא:). שיתן לו לגבות מזו אם לא יפרענו עד זמן פלוני (רשב״ם ב״ב מד:). **דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מזה.** ואי נמי הוו ליה זוזי לגוקח לא מצי מפקע ליה (ב״ק צו.). **אתא בידקא שקיל לעידי עידית.** שטף מים נכנס בשדהו (רשב״ם ב״ב מא.). ושוב כל השדה וגוף הקרקע מקולקל שהמים נפין עוד לעולם עליה (גיטין מא.). **המוכר פירות דקל לחבירו.** פימות הגשמים, **אמר רב הונא עד שלא באו לעולם.** אם בא לחזור כו קודם ניסן, שאז הפלגות מוליפין, יכול לחזור בו משבאו לעולם אין יכול לחזור בו. דכי אתו מיל זמיני (יבמות צג.).

מוסף תוספות

א. משלם כד אזיל אפרווותא (דבלשפט) [דזולשפט], ומסיק רב אשי דאפי׳ יין סתם הוי אסמכתא אע״ג דלא גזים, כיון דלאו בידו. תוס׳ הרא״ש. ב. וסופו להתייקר. ר״פ. ג. ממלוה ללוה. תוס׳ הרא״ש: וא״כ קשיא הלכתא אהלכתא, דקי״ל כרב נחמן בדיני, וקי״ל הלכתא כי האי וכו׳ דהא אמוראי בתראי פסקי הכי, והכא אמרינן לרב נחמן דהויא רבית קצוצה. ר״פ. ד. מ״ט אבק רבית הוי, ואינה יוצאה בדיינין. ר״פ. ה. אהדר גודא בארעא דחבריה. רא״ש. ו. רב נחמן. תוס׳ הרא״ש. ז. ולא שמיה מחילה. רא״ש. ח. כיון דהדרא ארעא. תוס׳ ב״ב סס.

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה ואיבעית ומו׳ אם לא אתן לך מכאן ועד שלא שניס: (ב) ד״ה למיגבא מיניה כל״ל ותיבת ביה נמחק:

הגהות הגר״א

[א] גמ׳ אי קפיד בארעא כו׳. נ״ב ר״ף ומס״ס המשיגוה דא״ל דרבה דאמר לקמן כל דאי לא קני פליג אהא (ועמ״ש רבינו בס״מ מה׳ מכ״ר ס״ז ס״ק כ״ג): [ב] שם א״ל מעידי עידית כו׳. נ״ב הטור ס״ס ק״ג כתב אם התנה לשלם מעידית וה״ל עידי עידית ובפסקה כו׳ ולמד מעובדא דכאן וע״ש ובמס״ס בטו״ז ס״ס: [ג] רש״י ד״ה והדרא פירי לאחר כו׳. נ״ב וכ״כ הרא״ש וס״פ דבמוך שלא אינו אסור אלא משום רבית ואפלג רבית הוא כמש״ל ס״ב א׳ ועתוס׳ ס״ז א׳ ד״ה פירי כו׳ והרמב״ם כתב אף בתוך שלא וכשיטת הרי״ף כמש״ם בתוס׳ ד״ה הרי״ל ע״ש: [ד] שם ד״ה עד שלא דאפי׳ למ״ד כו׳. נ״ב וכן לענין דאקניי לכ״ע: [ה] תוס׳ ד״ה התם. ומפר״ת כו׳. נ״ב ע׳ הגר״א שהקשו ע״ז דפירוש אבל הרא״ש מפרש בפרה״י ופירש דכאן שניהם מיירי דידע ומחיל דאז הוי מחילה אבל משום רבית אסור ע״ש:

רבינו חננאל

ואוקימנה, כגון דאמ׳ ליה מוכר ללוקח הרי היא מכורה[ה] לך מעכשו אם [לא] אחזיר לך מענו[ן]תיך מיכן ועד שלוש שנים. [ו] **פיר׳** דדדקי, נערים. (לפטחי) [לפכוחי] פחדיה, להסניר ד[אגה מלבו. [ב]יתקא, נחלי מים. **רב בר שבא** הוה מסיק ביה רב כהנא זוזי, אמ׳ ליה אי לא פרענא לך ליום פל׳ גבי [מ]האי חמרא. ואסיקנה משמא דרבא כל דאו לא קני, וכן הלכה. אבל אם אמ׳ ליה מעכשו קני, קנה. **אמ׳ רב נחמן, השתה דאמור רבנן אסמכתא לא קניא,** אהדרא ארעא והדרי פירי דאכל. ואקשי׳ עליה, לממרא דסבר מחילה בטעות לא הויא מחילה, וכי מכר כי האי גונא לא הוה ידע דמכירתו בטלה, ולפיכך הדרי אפי׳ פירי דאכל הל[ו]קח. והא איתמר דאמר פירות דקל

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הוה יתיבנא קמיה דרב נחמן ובעי לאותביה אונאה ואודיק חזיתן איילונית והרי אונאה דמחילה בטעות היא ולא הויא מחילה ואודיק חזיתן איילונית הרי איילונית דמחילה בטעות היא והויא מחילה דתנן [א]א״ר ממאנת [ב]והשנייה [ג]והאיילונית אין להן לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות ולא היא לא אונאה הויא תיובתיה ולא איילונית מסייע ליה לא אונאה תיובתיה דלא ידע דאיתיה אונאה דמחיל גביה ולא איילונית מסייע ליה דניחא לה דתיפוק עלה שמא דאישות ההיא דאיתתא דאמרה ליה לההוא גברא זיל זבין לי ארעא מקריבי אזל זבן לה א״ל אי הוו לי זוזי מהדרת לה ניהלי א״ל את ונוולא אחי אמר רבה בר רב הונא [ד]כל את ונוולא אחי [ה]אמר [א] סמכא דעתיה ולא גמר ומקני ארעא הדרה פירי מאי [ו]רבית [ז] קצוצה הוו ויוצאין בדיינין או דילמא כי אבק רבית הוו ואין יוצאין אמר רבה בר רב הונא מסתברא כי אבק רבית הוו ואין יוצאין בדיינין וכן אמר [ח] רבא כי אבק רבית הוו ואין יוצאין בדיינין אמר ליה אביי לרבה משכנתא מאי התם טעמא מאי משום דלא קץ ליה הכא נמי לא קץ ליה או דילמא התם זביני הכא הלואה א״ל התם טעמא מאי משום דלא קץ ליה הכא נמי לא קץ ליה אמר רב פפי [ט]עבד רבינא עובדא וחשיב ואפיק פירי דלא כרבה בר רב הונא אמר [י]מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא הא משכנתא באתרא דמסלקי אכל שיעור זוזי מסלקינן ליה [יא]אכל טפי לא מפקינן מיניה ולא מחשבינן משטרא לשטרא ובדיתמי אכל שיעור זוזי מסלקינן ליה [יב] אכל טפי מפקינן מיניה ומחשבינן משטרא לשטרא אמר רב אשי השתא דאמרת אכל טפי לא מפקינן מיניה [יג]אכל שיעור זוזי נמי לא מסלקינן ליה בלא זוזי מאי טעמא סלוקי בלא זוזי אפוקי מיניה הוא הוי אבק רבית [יד]ואבק רבית אינה יוצאה בדיינין [טו] עבד רב אשי עובדא ביתומים קטנים בגדולים

הוה יתיבנא. כי אמר ומודינא דאי שמיט ואכיל כו׳: **ובעי לאותביה אונאה.** דתנן (לעיל דף נח.) דממחזיר לו אונאה ואע״ג דמדעת נתן לו הואיל וטעה אלמא מחילה בטעות לאו מחילה היא: **ואודיק.** השגיח בי ורואה שהיה בדעתי להשיב על דבריו: **חזיתן איילונים.** קדמני להראותי טעמא לדבריו מאיילונית כדלקמן: **דממאנת.** קטנה יתומה שהשיאתה אמה לדעתה אמרו חכמים יכולה למאן דמן התורה אין מעשה קטנה כלום ואמה אינה זוכה בה לקדשה ורבנן הוא דתקון נשואין ליתומה שלא ינהגו בה מנהג הפקר וישמרנה בעלה והם אמרו דסגי לה במיאון: **אין לה כתובה.** ואף מה שהכניסה לו בנדוניתה ושמאתן בכתובתה וכל שכן מאתים שתיקנו לאשה משום דבעל כרחיה נפקא: **שנייה.** שניות לעריות שגזרו חכמים בפ׳ שני דיבמות (דף כ.) אין לה כתובה דקנסא הוא דקנסינן לה מפני שמרגילתו עליה כדאמרינן ביבמות (דף פה:): **והאיילונית.** דוכרניתה דלא ילדה לשון איל. אין לה כתובה שמקחו טעות דלאו אדעתא דהכי נסבה ואע״ג דכי מחלה היא נדוניא דילה למוסרה בידו טעות הוא: **ולא פירות.** נכסים שנפלו לה בירושה אחר שנשאת תיקנו חכמים שהבעל אוכל פירות ולה תיקנו תחתיהן שאם נשבית חייב לפדותה משלו. ואלו אף על פי שאין לה יפדנה פירות שאם נשבית לא יפדנה דלא קיימא בה ואותביך לאיתנו אפילו הכי לכשתגא לא יחזיר לה פירות שאכל: **ולא בלאות.** הכניסה לו בגדים בנדוניתה אפי׳ יש מהם קיימים לא יחזיר בלאותיהן. אלמא מחילת אכילת פירות אע״פ שבטעות מחלה לו מחילה היא: **דלא ידע.** שנתאנה לדיחול הלכך אין כאן מחילה ואפילו בטעות: **דניחא לה דניפוק עלה קלא שמא דאישות.** ואפי׳ יודעת שאין נשואים נשואין רצונה להאכילו: **א״ל.** מוכר לשליח: **אי הוה לי זוזי מהדרת לי.** רואה אני שתקבל מעותי: **את ונוולא אחי.** אתה והיא קרובים אתם ותתרצו ביניכם. ונוולא לשון אדמי בין בזכר בין בנקבה כשרואה לומר אתה והוא או אתה והיא כך ראיתי בתשובת הגאונים. ואני אומר שזה שמה: **משכנתא מאי.** משכן לו שדה ולא קץ עמו לאכול פירות לשם אלא סתם והוא ירד ועשה ואכל: **הכא נמי לא קץ ליה.** ופליג אדרב נחמן דאמר לעיל הדרא ארעא והדרי פירי: **והשיב.** כמה אכל פירות ואפקינהו מיניה: **נאמרה דמסלקי.** במקום שנהגו להלוות סתם ומלוה אוכל פירות ולא פסק עמו בגבייתא כדלקמן ונהגו לסלק את המלוה ממנה בכל עת שתשיג יד הלוה לעמות: **אכל כשיעור זוזי.** כפי מה שנתכרן הפירות בשוק ובא הלוה לפנינו ותבע ואמר אני רואה שיאכל פירותי ברבית ישומו פירות שאכל ויטלם בחובו אילו הוו לי זוזי (ט) לא מסלקינן ליה השתא נמי פירי אכל זוזי דידי נינהו: **מסלקינן ליה.** ואע״ג דאתבר רבית הוא ואינה יוצאה בדיינין הני מילי לבתר דשקליה אבל זה זרע הוא ואינו מניחו לאכול אלא כדי הקרן: **אכל טפי לא מפקינן מיניה.** דאתבר רבית הוא ואינה יוצאה בדיינין: **ולא מחשבינן משטרא לשטרא.** אם חייב לו מעות בשטר אחר אין העולף הזה שאכל פרעון לחוב השטר האחר דהאי אפקינן מיניה הוא מה שאכל כבר: **וביתומים.** אם שדה זו של יתומים היא: **אכל טפי מפקינן מיניה.** שב״ד שבעיר אביהן של יתומים והרי הם שליטים לעשות לטובת יתומים והם לא ממלו על העולף שאכל והוה ליה כמאן דסלקוה משעתא דאכל שיעור זוזי: **לא מסלקינן ליה אלא זוזי.** [ד] עד שיתן לו כל שיעור מעות הלוואתו (א) וכיון דכי אכליהו להך לאו בתורת פרעון אכליהו הוה ליה אבק רבית משעת אכילה ואינה יוצאה בדיינין וכי סלקוהו משדה זו בלא זוזי אפוקי מיניה אבק רבית שאכל הוא. והאי דנקט לעיל אתרא דמסלקי דאילו אתרא דלא מסלקי שנהגו לאכול המשכונא שנים הקצובות למנהגן ואילו (ו) הוו ליה זוזי לא מצי מסלק ליה הכל מודים דכל אותן השנים כמכר הוא אצלו (ז) ואי נמי אכל שיעור זוזי לא מסלקינן ליה: כגדולים

בטעות ולא הוי מחילה ולכך הדרי פירי אבל אם היה נותנו בתורת רבית לא הוי הדרי דאבק רבית הוא אבל הכא גבי פירות דקל זביני [א] ולא מחילה בטעות היא דנהי דיכול לחזור מ״מ אין לו לחזור כי היכי דליקו בהימנותיה ולכך אית לן למימר דאפילו היה יודע שיכול לחזור לא היה מוחל ורבא דהוה בעי לאותביה מאונאה [ב] היה סבור דטעמא דרב נחמן דלא מפקינן בלי שמיט ואכיל משום דמחילה בטעות הויא מחילה ולפי סברת רבא היה משיבו ומביא לאיה מאיילונית [ג]:

הממאנת והשנייה והאיילונית אין להן כתובה פירות ומזונות ובלאות. (ה) בפי״ב דכתובות (דף קז:) תניא כילד אמרו ממאנת אין לה מזונות אי אתה יכול לומר ביושבת תחת בעלה שהרי הבעל חייב במזונותיה אלא כגון שהלך בעלה למדינת הים ולותה ואכלה ועמדה ומיאנה ואיילונית נמי יש לפרש בענין זה דלמזונות שאחר מיאון ואחר שנמצאת איילונית לא אצטריך דפשיטא דליית לה מזוני ושנייה אין לפרש בתיבת תותיה דהא מילתא דפשיטא דהא אפילו אלמנה לכ״ג דאית לה כתובה אין לה מזונות היכא דיתבא תותיה כדאמר ביש מותרות (ירמות דף פה. וסס) בעמוד והולא קאי מזוני אית לה וכשהלך בעלה למדינת הים ולותה ואכלה לא אצטריך דהא אלמנה לכ״ג כה״ג נמי אין לה כדמסיק ביש מותרות אלא לאחר מיתה אילי דס״ל דיש לה כמו לאלמנה [ד] כדאמרי׳ התם:

ובלאות. פי׳ בקונטר׳ שהכניסה לו בגדים בנדוניתה אפילו יש מהן קיימין לא יחזיר ואי אפשר לומר כן דבכל מקום שמיירי בבלאות קיימין מזכיר בהדיא קיימין כדאמר סוף פרק אע״פ (כתובות דף סג:) מדלה הפסידה בלאותיה קיימין ובסוף אלמנה [ניזוזית] (שם דף קא:) נמי אמרינן זנתה לא הפסידה בלאותיה קיימין ובהדיא אמרינן בפ׳ אלמנה (שם.) בגמרא דהך משנה לא שנו אלא נכסי מלוג אבל נכסי צאן ברזל אית לה ופריך אהייא אילימא אממאנת ואאיילונית אי לתיתנהו אידי ואידי שקלה ואי לתיתנהו אידי ואידי לא שקלה אלא אשנייה אי לתיתנהו אידי ואידי שקלה ואי לתיתנהו איפכא מצבי ליה ומסיק לעולם אשנייה ובליתנהו וקנסוה רבנן לדידה בדידה ולדידה בדידה אלא הכי בלאות דקתני הכא היינו בלאות שאין קיימין ופירות דקתני [ה] לאו בפירות שאכל קאמר דאפילו קרן גופיה אם אכלו אין לה אלא אצטריך לאסמויעינן דאין לה פירות שליקטו והם עדיין בעין אי נמי תקנת פירות קאמר דאין לה כגון שנשבית ולותה ופדתה עצמה ואחר כך מיאנה דומיא דמזונות (ו):

פירי מאי כרבית קצוצה דמי ויוצאין. [ה] אע״ג דמשמע הכא דאי הדרו פירי לא הדרו אלא מטעם דהוי רבית קצוצה [ו] מכל מקום רבינא דאפיק פירי ע״כ לאו מהאי טעמא דהא אית ליה בריש פירקין (לעיל דף סב.) דמשכנתא בלא נכייתא בדיינינו אין מחזירין ממלוה לוה אלא ג״ל דטעמא דרבינא משום דהויא מחילה בטעות ולא הוי מחילה [ז] ודוקא בזביני כעין עובדא דרבה בר רב הונא אפיק רבינא פירי ולא בהלואה ור״ת מפרש הכא כרבית קצוצה דמי לא מטעם רבית קצוצה יוצאים אלא [ח] כלומר משום דמחילה בטעות לא הויא מחילה ויוצאים כמו רבית קצוצה דיוצאה מו דילמא הויא מחילה ואין יוצאים כאבק רבית דאין יוצאים בדיינין ואין נראה דמה לו לתנות מחילה בטעות ברבית קצוצה אבל טעמא דרבינא הויא ולאי משום מחילה כדפריש״ת:

במיסלס

וכו׳ דהויא מחילה בטעות והוי כמניח את חברו ליטול חפץ מרשותו או נתנו לו וכסבור שהוא שלו ונמצא שאין שלו. לש״ס.

ח. משל בעלמא הוא. הגהות מרדכי.

(א) יממות קיג. כתובות ק:, ב) [כ״מ מ״ז וכן בכ״ף ולש״ס ליתא], ג) [גרסת תוס׳ ועוד ראשונים:כרבינת], ד) [גי׳ לש״ס רבא], ה) [לעיל סא.:], ו) [ברש״י ברי״ף: ואפילו הוו], ז) [ברש״י ברי״ף מסיים: ואפילו בלא נכייתא מצי אכיל. והס״ד], ח) [בדפו״ר בפ״ב והוא ר״ת בפרק בתרא והוא פרק י״ג], ט) [וע״ע תוס׳ ימות פה. ד״ה בלאות], י) [ועי׳ ספר מרגניתא דר״מ מה הטעם של״ל כן],

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ וכן אמר רבה כי׳): (ב) רש״י ד״ה אכל כשיעור וכו׳ הוה לי זוזי (לא) תז״מ ומה שכ״כ תסר: (ג) ד״ה לא מסלקינן וכו׳ דכיון דכי אכליהו:

הגהות הגר״א

[א] גמ׳ סמכה דעתיה כו׳. נ״ב ואינו מכוו אלא על תנאי זה. טוש״ע י״ד סי׳ קע״ד וח״מ סי׳ קפ״ב וקמ״ל שלא תאמר דלא סמכה דעתיה ומתרלה המוכר אלא תנאי קמ״ל דהוא תנאי גמור אבל הרמב״ם גורס לא סמכה כו׳ ולא קנה כלום וכתב לח״מ שמפרש מ״ש אי הוו לי זוזי כו׳ לא המוכר שאלה אלא בתנאי גמור וכיון שלא שקם השליח אלא אמר את ונוולא אחי לא גמר ומקני ע״ש וכ״כ בש״ע ח״מ סי׳ ר״: [ב] שם ובדיתמי כו׳ אבל בפי. נ״ב לא [מפקינן]. גירסת הרמב״ם וכ״ה גירסת הרי״ף. מ״מ וז״ש ומחשבינן משטרא לשטרא (לגירסת רש״י כ״ה הוא): [ג] שם עבד ר״ל עובדא דיתומים קטנים כגדולים. נ״ב הרי״ף ומרמ״ם נ״ג לה אבל הרא״ש וש״פ כתבוה: [ד] רש״י ד״ה לא מסלקינן. עד כו׳. נ״ב ומרמ״ם פי׳ שאינו מנכה לו הכל אלא כמו שיכולו הדיינים אבל ש״פ פירשו בפירש״י: [ה] תוס׳ ד״ה פירי. אע״ג כו׳. נ״ב וכ״כ הרא״ש אבל הרי״ף ומרמ״ם כתבו דאשו דכיון דכיון קנולה וע״ כרא״ש בתרוכה:

רבינו חננאל

[אמר רבא], ... בעיי לא[ותביה] ה[נאה], דמחילה בטעות הי[א ולא הויא מחילה, דקימא ל[ן שתות קנה ומחזיר אונאה. ואודיק חזיתן אי[ל]זנית, דה[א מחילה בטעות הוי ד]לא ידעה שהיא איליונ[ת ד]מחלה, [ואין לה כתו]בה, ד[תנן השני]ה והאיליונית אין להן כתובה, כול׳. [ולא] היא, אונא[ה לא הוי תיובתיה], דלא ידע ד[ת]אית ביה אונאה, כג[ון פירות דקל ד]עבידי דאתו. איליונית לא מסייע ל[יה]. ... ... דעתה, דניחא לה עלה [ש]מא דאישות, ואו משתנ[כח איליונ]ית תצא בלא כתובה. [הה]יא איתתא דשויא שליח למ[ז]בן ל[ה] ארעא מ[קריבא, אזל ז]בין ל[ה], אמ׳ ליה המוכר לשליח, או הוו לי [זוז]י [מהדרת] ל[ה]ך ארעא, אמ׳ ליה שליח, את [ו]נולה[ו] [א]חי, נולה] ... ... אחי הוא המ[ו]כר, כל[ומר קרובים] כמו אחים את[ם], תחזירנה לך. אמ׳ [רבה בר ר]ב הונא כל את ונולה [ס]מכא דעתו של מוכר [ולא] גמר ומקני, [ול]כשיהיה לו מעות מחזיר הקרקע, א[בל] הפירות [אבק] רבית הן ולא הדרי. אמ׳ ליה א[בי]י לרבא מ[שכנתא [מאי, וכו]ל׳. וחזינן סוגיא דשמעתא, מ[שכ]נתא בלא [נכייתא], בעידנא דהדרה ארעא ה[דר]ו נמי פירי. ובנכייתא, רבינא סבר [כ]שדה א[חוה], מה שדה] אחוה [אע]ג דאכיל פירי טובא יהיב ל[כהן סלע ופו]דיון [לש]נה בבית זרע חומר שע[ורים] ... ... וכול׳. [ו]רבנן פ[ליגי עליה, ולית הילכתא כותיה דרבינא בה]א. [אמ׳ משמיה דרבא, האי משכנתא] באתרא ד[מסלק], ואכל המלוה מפירו[תיה כש]יעור זוזיה, מסלקינן ליה. אכל טפי, לא מ[פקינן מיניה. וא]ם יש לו שתי [שדות ממושכנות בידו, זב]מנה [ו]ז[ן במנא, אכל פירי, [מאחת מהן מאה וחמשין, ו]מאחרינ[א] חמשין, לא מחשבינ[ן משטר]א לש[טרא ומ]סלקין ליה[ן] מתרתי אר[ע]תו[א, אלא מזו] דאכל פ״ר ב[ק״נ זוזי מסלק, ובאחרי]תא פרע ליה ח[משין זוזי ומ]סלק. ורב אשי פליג ואמ׳, [כשם שאם אכ]ל טפי לא מפקינ[ן] מיניה כך אם אנ[כל שיעור] זזויה לא מסלקינן, ד[סלו]קיה בלא ז[וזי [אפו]קי מיניה הוא. איכא ד[אמרי עבד ר]ב אשי עובד[א ביתומים קטנים]ם כגדו[לים].

סד א מיי׳ פכ״ד מהל׳ מלוה הל׳ ה סמג עשין מג טוש״ע אה״ע סי׳ קיז סעי׳ ה [וסי׳ קנט סעי׳ י]:

סה ב מיי׳ שם הל׳ ג ועיין בהגהות וכמגיד משנה טוש״ע אה״ע סי׳ קנט סעי׳ ד:

סו ג מיי׳ שם טוש״ע שם סעי׳ ג:

סז ד ה מיי׳ פ״ו מהל׳ מלוה הל׳ ד עיין מ״מ ופי״ל מהל׳ מכירה הל׳ יב סמג עשין פב ולאוין קנג טוש״ע ח״מ סי׳ קפב סעי׳ יב וסי׳ כז סעי׳ ח וטוש״ע י״ד סי׳ קעד סעי׳ ג:

סח ו ז מיי׳ פ״ו מהל׳ מלוה ולוה הל׳ ח ועיין שם הל׳ ז וכהגהות וכמ״מ סמג לאוין שם טוש״ע י״ד סי׳ קעד סעי׳ ג וע״ש:

סט ח ט מיי׳ פ״ז מהל׳ מלוה ולוה הל׳ ח סמג שם טור י״ד סי׳ קעב כל הסוגיא וע״ש שיש בה פיזוש״ שונים:

מוסף רש״י

הממאנת והשנייה והאיילונית אין להן לא כתובה. ממאנת משום דמעצמה יולאה, שניה קנסוה לרבנן הוא כדאמרינן ביבמות בפ׳ יש מותרות (פס׳ ב:) מפני שהיא מרגילתו לנשואה, שאינה מפסדת כלום בנשואין, שאינה נפסלת בהן וולדה כשר, איילונית משום דמקח טעות הוא (כתובות קז:). ולא פירקונה. דין פירות והוא פירקונה שתיקנו חכמים מתת פירות נכסי מלוג שהוא אוכל אין לה ואם נשבית אינו חייב לפדותה, דתנאי כתובה ככתובה וכיון דאין לה כתובה אין לה תנאי כתובה, וכן מזונות נמי תנאי כתובה היינו, ובפרק בתרא (פס׳ קז:) אמרינן כילד אמרו ממאנת אין לה מזונות, אי אתה יכול לומר ביושבת תחתיו שהרי בעלה חייב במזונותיה, אלא שאם הלך למדינת הים ולותה ואכלה ועמדה ומיאנה אינו משלם (שם קז: עי״ש). ולא בלאות. שתקי בגדים שהכניסה לו בשומת ולבשן הוא, אינו ממחזיר לה ביאיתה (שם).

מוסף תוספות

א. שבתורת זביני בא לידו, ובדעתו מכר. ר״פ. ב. אפירות דקל, לא הבין טעמו של רב נחמן. תוס׳ הרא״ש. ג. כלומר, אדמותבת לי מאונאה תסיינן מאיילונית, אע״כ צריך אתה לחלק כדפרישית. תוס׳ נ״ב מש. ד״ה אמר. וכל מה שהקשינו ממחילה בטעות לק״מ, דבכל הני לא ידע דמחיל, אבל בפירות דקל ידע ומחיל, וכה״ג משני גבי אונאה. תוס׳ הרא״ש. ד. לכהן גדול. תוס׳ הרא״ש. ה. דתנן דמממאנת אין לה פירות. תוס׳ מתוכות קא. ד״ה תלוה. ו. [ז]סוגיא זו דחקתו לרש״י לפרש לעיל (סז: ד״ה הכא הלואה). טעמא דרב נחמן דאמר הדרא ארעא והדרי פירי משום דנראה כריבית קצוצה אבל על כרחך אי אפשר לומר כן דהא. תוס׳ הרא״ש. ז. דבתורת מכר ירד לתוך השדה והמכר אינו מכר

במישלם שניא אילין תיפוק ארעא דא בלא כסף. תימה מה בין זה לנכייתא דע"כ יכול לסלקו לאם לא היה יכול לסלקו אם כן בלא נכייתא נמי שרי כדמשמע לעיל דקאמר באתרא דמסלקי לא ניכול אלא בנכייתא משמע אבל באתרא דלא מסלקי אכולי אפילו בלא נכייתא וזה דומק לומר דבנכייתא אין דרך לגבות אלא דבר מועט[א] אבל במשכנתא דסורא רגילים היו לשום כדי שויו דמשמע דמשום דכתבי הכי שרי[ב] וי"ל דמאחר שמפרש כן[ג] לא מיחזי כהלואה אלא כלוקח ממנו פירות של השניים הללו באותן דמיס[ד] אבל כשאינו כותב לו כך אלא מנכה כל שנה ושנה בפני עצמה נראה כאילו מוחזל גביה פירות אותה שנה בשכר מותר המלוה כדתנן (לעיל ד' סד:) לא ישכור הימנו בפחות ואפילו אם נאמר שלא יוכל לייקר לו פירות של שנה אחרת דמסתמא אין באין לעשות תנאי חדש בכל שנה מ"מ הוחיל ולא קנבו סכום כל השניים לפרש בשטר במישלם שניא אילין תיפוק מיחזי כהלואה:

האי משכנתא באתרא דמסלקי אין ב"ח גובה הימנה. דהוי כמטלטלי דיתמי דלא משתעבדי לבעל חוב ולא דמי ליתומים שגבו קרקע בחובת אביהן דב"ח חוזר וגובה אותה מהן אע"ג דשומת הדרא לעולם דלא הדרא אלא משום ועשית הישר והטוב ומריחה הוא דקא זבין לה כדאמרינן בפ"ק (לעיל ד' מז:) ולהכי נמי אוכלין הפירות בלא נכייתא:

ושביעית משמטתה. לא דמי למלוה על המשכון[ה] דאינה משמטתה דשאני מטלטלין דתפיס להו וקנה להו אלא בשעת הלואתו כי' יאתק (לקמן ד' פב.)[ו] ולהכי גם בשעת הלואה חשוב של אחיך בידך[ז] אבל קרקע לא[ח]:

והלכתא צריך למקנא מיניה. אין לפרש משום דמלוה קאמר מסתלקנא והוי פטומי מילי דלוה אידעי לאתגויי דל"כ אמאי צריך למיקנא[ט] ליתא דלוה יתנה [ג] ונראה דאייתי לאחר שלוה הימנו[י] סתם[יא] דאפי' אם יתנה הלוה[יב] צריך קנין שלא יחזור בו[יג] דאי בתחילת הלואה אע"ג דהוי אתרא דלא מסלקי כיון שזה עומד ונוטה לא יכול לקנות אלא מה שהוא מקנה לו[יד]: **רבינא** אכל בנכייתא. תימה לעיל אמרינן דגורבא מרבנן אפי' בנכייתא לא ניכול ועוד דעיל איפליגו בקיצותא רב אחא ורבינא ואפי' מאן דשרי מודה בנכייתא דאסור לכל הפחות לגורבא מרבנן [טו] ואומר ר"ת דרבינא לא היה רוצה לינול הסם ולעשות עצמו גורבא מרבנן ועוד נמצא מוגה בספרו של רבינו תם דפרס במקום רבינא בפלוגתא דקיצותא וי"מ דהך נכייתא דרבינא היינו קיצותא דאיכא דאמרי לעיל חמש שנים אכליה בנכייתא מכאן ואילך שיימינן לכולהו פירות[טו] דהא פליגי רב אחא ורבינא וקיימא לן דרבינא לקולא ונראה שגם ר"ת סובר כן שפסק דקיי"ל כרב אשי דלא אכיל בנכייתא ולא שרי לגורבא מרבנן אלא כמשכנתא דסורא: ואותן ואפי' הוא בדשות של מוכר: **אע"ג דלא אגבהינהו.** לפי שקנו לו מחלוטיו שהן כליו: **ואמר לא מסתלקנא.** [ב] בשעת מתן מעות התנה על מנת שלא תוכל לסלקני עד כך וכך שנים כו' ועל מנת כן נתן מעותיו וקרקע נקנה בכסף בין דרך מתנה בין דרך שכירות בין בכל הדרכים כפי התנאי: **צריך למיקנא מיניה.** דאי לא קני מיניה דיבורא בעלמא הוא ויכול לומר לא אשגח מן המנהג: **א"ל אייתי זוזי.** ואשלם לך ומעתה אל תאכל פירות עוד: **לא אכיל.** הואיל והמעות מוכנים לו ולא נתנו לו רשות להיות שומר ואוכל. ובאתרא דמסלקי קאי: **שדה אחוזה.** שאמרה תורה (ויקרא כ"ה) לפדותה מן ההקדש לפי השנים שעד היובל שלא ופודיון לשנה כפי חשבון חמשים שקל לבית זרע חומר שעורים לחרבעים ותשע שנות היובל: **ואע"ג דאכיל פירי.** הקדש טובת ששוין פירות של כל השנה הרבה: פריק

כגדולים. ואע"ג דאכל שיעור זוזי לא מסלקינן ליה דקסבר מתחילת אכילתן אבד רבית הוא ואין כח בדיינין להוציאו: **באתרא דמסלקי לא ניכול פירא אלא בנכייתא.** שיכה לו מן החוב דבר קצוב לשנה דנראה כמוכרו לו ויורד בספק דאפילו תלקה ולא יהו בה פירות יכה לו אותה קצבה הלכך כי שקיל מיניה טפי לאו רבית הוא. ודווקא באתרא דמסלקי אבל באתרא דלא מסלקי כל ימי הזמן הוי כמכירה אלא ובלא נכייתא נמי אכול: **ולורבא מדרבנן.** שלריך ליסר דרכיו ולהתקדש אף במותר לו פן ילמדו ממנו לזלזל באיסורין אפילו בנכייתא נמי לא ניכול: **קיצותא.** לקמן מפרש: **מאן דאסר בקמייתא.** לגיסנא קמא דאמר באוכל בלא נכייתא פליגי סבר בבתרייתא כולי עלמא שרי: **למאן דאסר בבתרייתא.** לגיסנא בתרא דאמרינן אפילו כי אכל חמש שנים קמאי בנכייתא פליגי דחד מיניייהו אסר (ו) היכא שרי: **במשלם שניא לו.** דלא מיחזי כהלואה אלא כלוקח הימנו פירות השנים האלו במעות הללו: **אין בעל חוב גובה הימנה.** אם מת המלוה ונפלה לפני בניו אין בעל חוב של אביהם גובה הימנה דאין להם לאביהם בגופה של קרקע כלום ומטלטלי בעלמא ניהו ומטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב. דבשלמא בעודו קיים גבי אפילו מגלימא דעל כתפיה שהרי לו הלוה מעותיו ונשתעבד והתורה אמרה יצא שליח ב"ד ויכנס לביתו ויטול משכונו דכתיב (דברים כד) והאיש אשר אתה נושה בו וגו' ואמרינן לקמן (דף קיג.) זה שליח ב"ד אבל היכא דמית בהדי יתמי מאי עבידתיה דמבע הרי לא לוו ממנו. ואי ירתי קרקעות משתעבדי נכסיה מחייס ומיתייב מדין ערב דנכסייהו דבר איניש אינון ערבון ביה דכי אוקמיה עלייהו סמך אבל מטלטלי אפילו דין ערב ליכא דלאו עלייהו סמיך מלוה הואיל ובידו להגיעון ולאבדן: **ואין הבכור נוטל פי שנים.** למאן דאמר בבבא בתרא (דף קכד:) דאין הבכור נוטל פי שנים במלוה הא נמי הואיל ואתרא דמסלקין מלוה בעלמא הוא דאין הבדה לפניו אלא לשעבוד פירות והוה ליה לאוי ואין הבכור נוטל בראוי לבא לפניהם לאחר מיתה לחלוק כבמומחזק ביד אביו דכתיב (דברים כא) בכל אשר ימצא לו: **ושביעית משמטתה.** כשאר מלוה בשטר שנכסי לוה משועבדין להן ושביעית משמטתן דאין זה מלוה על המשכון שאין שביעית משמטתו דהתם במשכון של מטלטלין קיימינן וטעמא משום דבעל חוב קונה משכון שבידו דילפינן (לקמן דף פב.) מולך תהיה לדקה[ד]) והוה ליה כגבוי: **בעל חוב גובה ממנו.** דמכר הוא אלא והיינו טעמא דכולהו: **אפי' ממכרי דאבודיה.** כשגודלין תמרים שוטחין מחצלות תחת הדקלין ונופלים התמרים עליהם ואם בא ושילם לו מעותיו מסלקו אף מן התמרים התלושין שעל המחצלות: **ואי אגבהיהו כבר בסיסני.** שנתנו בתוך סליס כשנטלן מן המחצלות: **קנה.** אותם בהגבהה קודם שקיבל מעותיו והרי הן שלו: **ומ"ד.** בבבא בתרא (ד' פה:): **כליו של לוקח קונה לו.** ואפי' הוא ברשות של מוכר: **אע"ג דלא אגבהינהו.** לפי שקנו לו מחלוטיו שהן כליו: **ואמר לא מסתלקנא.** [ב] בשעת מתן מעות התנה על מנת שלא תוכל לסלקני עד כך וכך שנים כו' ועל מנת כן נתן מעותיו וקרקע נקנה בכסף בין דרך מתנה בין דרך שכירות בין בכל הדרכים כפי התנאי: **צריך למיקנא מיניה.** דאי לא קני מיניה דיבורא בעלמא הוא ויכול לומר לא אשגח מן המנהג: **א"ל אייתי זוזי.** ואשלם לך ומעתה אל תאכל פירות עוד: **לא אכיל.** הואיל והמעות מוכנים לו ולא נתנו לו רשות להיות שומר ואוכל. ובאתרא דמסלקי קאי: **שדה אחוזה.** שאמרה תורה (ויקרא כ"ה) לפדותה מן ההקדש לפי השנים שעד היובל שלא ופודיון לשנה כפי חשבון חמשים שקל לבית זרע חומר שעורים לחרבעים ותשע שנות היובל: **ואע"ג דאכיל פירי.** הקדש טובת ששוין פירות של כל השנה הרבה: פריק

ע א מיי' פ"ו מהל' מלוה הל' ז ופ"ז הל' ח סמג לאוין קצג טוש"ע י"ד סי' קעב סעי' ח בהג"ה:
עא ב מיי' שם פ"ו הל' ח סמג שם טוש"ע שם סעי' ח:
עב ג ד מיי' פ"ז שם הל' ד סמג שם טור י"ד סי' קעב וטוש"ע מ"מ סי' מז סעי' ב ומי' רעק סעי' ז:
עג ה ו מיי' שם סמג שם טור י"ד שם:
עד ז ח מיי' שם הלכה ג סמג שם טור י"ד שם:
עה ט י טור י"ד שם:

מוסף רש"י

כי משכנתא דסורא דכתבי בה הכי כו'. ומקנתא דרבנן הוא ואין הך משכנתא, משום דהמלוה נתכיון על שהוא אסור לאכול הפירות משום רבית, אבל בנכייתא דומה, שמלוה עשה מנה על שהוא ולוקח עשר שנים מחוך הקרקע לבעלים בחנם ונמצא קונה פירות של כל שנה בחנם ואין כאן לד רבית, ופע"פ ששין הפירות כפלים, שהרי הוא קרוב לשכר וקרוב להפסד, שמקבל פירות של כל שנה בחנם ואפילו בשנת שדפון שלא יהו שוין פירות השנה דיגר (רשב"ם ב"ב לה:).
בסיסני. כלי שמנו מיסני (פסחים מב:) כלי שעוחים בו תמרים (שבת קי:). כליו של לוקח ברשות מוכר. כגון ספק ומנו לתוך מדה של לוקח, או מדד במדה שלו ושפכו לכליו של לוקח, והבית של מוכר הוא, קנה לוקח. כאילו נתן לתוך רשותו של לוקח (רשב"ם ב"ב פה:).

מוסף תוספות

א. בשביל פירות של כל שנה ושנה. תוס' הרא"ש.
ב. דתנאי זה שתתנים במשלם שניא אילין וכו' הוא הגורם את ההיתר. תוס' הרא"ש. ג. שכתב סכום השנים בשטר. רא"ש. ד. כדפי' בקונטרס וכו' [ו]כל זמן שאין מסלקו מיחזי כמכר מאחר שאינו יכול להוציא אצלו פירות של כל שנה ושנה ממה שקצבו ביניהם. תוס' הרא"ש. ה. אע"פ שיכול לסלקו בזוזי. מיוחס לריטב"ש. ו. וא"ת, הא דב"ח קנה היינו דוקא במשכנו שלא בשעת הלואתו אבל משכנו בשעת הלואתו לא קני כדאי' פ' השוכר את האומנין, וא"כ היכי קאמר לי' דאפי' בשעת הלואתו אמרי' דאינו משמתו, דהכי משמע לישנא דהמלוה על המשכון, וי"ל דהיינו טעמא, דכיון דמיירי קרא דר"ש במשכנו שלא בשעת הלואתו דמהני בי' תפיסה דקני ב"ח לענין דקני לגמרי, א"כ אלים טפי. ר"פ. ז. לענין שלא תשמט. ר"פ. ח. דכיון דאינו יכול להכניסם ברשותו, א"כ לעולם הוא ברשות בעלים הראשונים. ר"פ. ט. דמשמע דליכא תקנה אלא בקנין. ר"פ. י. ששעבד לו שדהו למשכן ממנו. תוס' הרא"ש.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה למאן דאסר וכו' אסר היכי שרי:

גליון הש"ם

גמ' כי משכנתא דסורא. עיין פסחים דף קיב ע"ב מלוה וגוף גדול: תוס' ד"ה רבינא וכו' ואור"ת דרבינא לא היה רוצה. עיין בגליו רבה ס"מ ס"ס תקנד:

הגהות הגר"א

[א] גמ' אמר אחיל כו'. נ"ב הרמב"ם השמיטו וכן הרי"ף: [ב] רש"י ד"ה ואמר לא מסתלקנא בשעת כו'. נ"ב ומרמ"ן ורשב"א מפרשים אפילו אחר מתן מעות. נ"ר ומ"מ. וכתבו הרמב"ם מפרש כפירש"י: [ג] תוס' ד"ה והלכתא. וגלאה כו'. נ"ב ובשעת מתן מעות ממ"ש רש"י. רא"ש וטור אבל הרמב"ם אינו מחלק בכל זה ומשמע דאפי' בשעת הלואה וע' נ"י:

רבינו חננאל

[האי] משכנתא באתרא דמסלק[י] ... ... לבעל המעות [אינו] גובה ממנה, שהרי מ[לוה הוא] נושה בו ואין לו בקר[קע כלום. וכן הבכור אינו נו]טל בה פי שנים. ושביעית משמט[תו], דהא מלוה [ה]וא. אבל באתרא דלא מסלקי עד [תשלום] הזמן[, א]ר[נ]א ד[בעל המעות הוא, וכול'. מתמר]ו' דעל[ו] בוריא, פיר' מן התמרים שעל המחצל[אות הפשוטות] ...ג) [אלא באתרא דלא מ]סלק[י ואמ' מיסת]לקנא מאי, וכו'. צריך למקנא מיניה, וכ[ן] הלכה. משום דבר ... ... ארגא והיא בוריה ובמי[לי לחודד לא] מקנ[י] ליה, לפיכך צריך קנין. והני מי[לי למאן דש]רי בנכייתא כרבינא, אבל רב כהנא ורב [פפא ור]ב אשי דאסרי,

---

ג) ע"פ המובא בערוך (ערך בדיל) יש להשלים: פירות מן התמרים שעל המחצלות הפשוטות תחת הדקלים ליפול עליהם התמרים שנודלין מן הדקלין.

ד) לקמן קי. נ"ב [לה:]ג, ב) בכת"י ובדפו"ר איתא: דאמרי, וכצ"ל. (דק"ס), ג) [קדושין כה: נ"ב פה: ע"ז עא:], ד) [דברים כד],

ה) לקמן קי. נ"ב [לה:]ג, ו) בכת"י ובדפו"ר איתא: דאמרי, וכצ"ל. (דק"ס), ז) [קדושין כה: נ"ב פה: ע"ז עא:], ח) [דברים כד],

פריק להו בארבעה זוזי. דהיינו סלע: הכא נמי לא שנא. דהא חזינן דהיכא דיוכל לספק וגומן מעות סלע לשנה ספק יהיו בה פירות ספק לא יהיו בה פירות הוו זציני מעיקרא ומיפרק בהכי: **הפס נאו הנואה.** בפדיון תליא מילתא ורחמנא אוקמיה אהאי פדיון ואמר בהכי נפרוק: **דלא מצי מסלק ליה.** כל שנתו ואפילו באתרא דמסלקי: **דשכונה גביה.** אין שכן קרוב ממנו ואם בא הלוה למוכרה אין בבעל מלריה שכן טוב לקנותה כזה: **טרשא דרב פפא.** דאמר לעיל (דף סה.) שכרא לא פסיק כו' לית הלכתא כוותיה כדאמרן מאי חזית דאזלת בתר דידך זיל בתר דידהו: **מחוזנאי.** בני מחוז: **דזקפי רווחא אקרנא.** שקוניס פרגמטיא (ג) בעלי בתים ונותנין לתגרים למחצית שכר ושמין כך וכך שכר יהיה בהן וזוקפין מחצית שכר עם הקרן וכותבין בשטר פלוני חייב לפלוני כך וכך לזמן פלוני: **וכי אאו לקמיה.** ואמרי ליה לא הוה רווחא מהימן להו: **הינח היכא דאיתיה לדידיה.** אם יהא אביך קיים לזמן הפרעון שהוא חסיד ומאמינם ומה אם ימות היורשין יגבו הכל: **תכירי.** המקבל שדה מחבירו בעשרה כורין לשנה בין תעשה הרבה בין תעשה מעט: **תכירי נרשאי.** שהיו בעלי בתים מלוים מעות לעניים על שדותיהן וחוזרים וחוכרים אותם להם בכך וכך כורין לשנה: **אימת קנייה.** מלוה להך שדה דאקנייה נהליה לבעליה בתורת מכירות גמלא גוטל רבית קלוה שהרי אין בורח בה ואף אם תלקה לא יפסיד מחכירותו כלום: **שהינא המה עידנין.** ביד המלוה ועשה הוא ואכל בנכייתא והדר מכרה מיניה: **שפיר דמי.** כדי שלא תגעול דלת דכיון דשהייה גביה ואכל תלת שנין מה לי עבד בה מיהו ומה לי מכרייה: **ונאו מילתא היא.** דאפילו שהייה נמי אסור דרבית גמורה היא שאין כאן ספק כשואה ואוכל שפעמים שמוליא ואינו נוטל: **מתני' אין מושיבין חנוני למחצית שכר.** לא יאמר בעל הבית לחנוני הרי פירות נמכרים בשוק הרבע סאים בסלע ואתה מוכרן בחנות פרוטה פרוטה ומשתכר סאה הילך פירות ושב ומכור תמיד והריוח נחלוק. וטעמא דמילתא משום דאמרינן לקמן (דף קד:) הך עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון שתם המקבל פרגמטיא למחצית שכר מקבל עליו אחריות אי הקרן באונסין וזולא הלכך הויא פלגא כיון דמיתייב באונסין מלוה הוא אלא שהרי שומא היא אלא במעות בשער השוק ודינו ליטול חצי שכר נמלא מתעסק בחציו של בעל הבית שהוא פקדון אלא בשכר המתנת מעות המלוה לפיכך אסור: **אלא אם כן נותן לו שכר עמלו.** בחצי: **אין מושיבין תרגגולין למחצה.** לשון ביצים בדמיס לבעל התרגגולת להושיבה עליהם לגדל אפרוחים למחצית שכר מה שיהיו האפרוחים שוין יותר על דמי הביצים להוציא זוה מקבל עליו אחריות חצי דמי הביצים אם יתקלקלו או אם ימותו הוה ליה פלגא מלוה שהרי (ג) נישומין עליו בדמים מעכשיו דמיהן עליו ובמלוה ומגלא זה מגדל את חציו השני בשכר המתנת מעותיו: **ומזונו.** מזון שהוא מוליא באפרוחים: **ואין שמין עגלים וסייחים למחצה.** עכשיו הן שוין כך וכך קבלם עליך לגדלם שנתייס למחצית שכר ולמחצית הפסד אם ימותו: **אבל מקבלים עגלים וסייחים.** קטנים בלא שומא שאם ימותו לא ישלם כלום ואם יחיו יחלקו ביניהם: **נכשיהיו משולשים.** לכשיעמדו על שלש גדילתן שלש שור ושלש סוס אז יחלקו: **וחמור.** מגדלה עד שתהא טוענת משאוי. כך היה מנהגם לגדלם חלוקה: **גמ' ה"ג פגא דפועל בטל.** ובמתניתין לא גרסינן בטל: **דפועל בטל.** משמע כמה אדם רוצה ליטול ולישב בטל: **מאי דפועל בטל.** הלא אין יושב ובטל שהרי טורח להוליך ולהביא פירות לחנות ולמכור ולקבל מעות ולמדוד הפירות: אמר

ונותן לו שכרו כפועל בטל. אי גרס תנא כפועל בטל א"כ לא גרסי' במתני' בטל פירש בקונטרס כפועל בטל מאותה מלאכה דבטל מינה היינו שאם היה עושה תחלה מלאכה כבילה ומרויח הרבה וזאת היא קלה אומדים כמה יניח משכרו לעשות מלאכה זו שזהו יותר ממה שנותנין לעשות כי אין אדם מניח מריוח גדול אלא מעט אע"פ שבא לו בטורח יותר ולפירושו אתיא מתניתין כר' שמעון דאמר נותן לו שכרו משלם ולא כר' מאיר א וקשה לפירושו דקאמר בגמ' אבל סיפא דנפיש טרחא אימא לא סגי ליה כפועל בטל והשתא והלא לפי מה שהיא כבילה נוטל יותר אמאי ס"ד דלא תסגי כפועל בטל ועוד דקתני בתוספתא (פ"ד) המושיב את חבירו בחנות למחצית שכר נותן לו שכרו כפועל בטל דברי ר"מ [א] משמע דמתני' אתיא כר' מאיר ולכך נראה לפרש כפועל בטל [ב] היינו כיושב ובטל לגמרי ב והשתא א"ש לריכותא דגמרא ומתניתין אתיא כר' מאיר והא דקאמר בגמ' רבי מאיר בין מרובה בין מועט היינו כלומר ג בין היה עוסק במלאכה מרובה בין היה עוסק במלאכה מועטת לעולם נותן לו כפועל בטל ר"ש אומר נותן לו שכרו משלם שאומדים כמה היה רוצה ליטול וליבטל ממלאכה כבילה שהיה עוסק ויעסוק במלאכה קלה כזו דהיינו טפי מר' מאיר והא דקתני בתוספתא בסיפא בתר מילתיה דרבי מאיר ור' שמעון אומר נותן לו שכרו משלם אבל אינו דומה עושה מלאכה ליושב בטל יושב בחמה ליושב בצל לאו בטל לגמרי אלא מאותה מלאכה המסורה ומיהו לעיל בסוף אלו מציאות (דף לא: ושם) גבי השבת אבידה דקתני ד נוטל שכרו כפועל בטל גרלה כפי' הקונטרס מדפריך התם הא לאו בטל הוא ה) משמע דפריך משום דמשמע ליה ברייתא דקתני כפועל בטל שותפים לו כמו שילה פועל ליבש וליבטל לגמרי [ג] לכך גרלה לפרש התם דף דמשני אביי כפועל בטל מאותה מלאכה דבטל מינה כדפי' בקונטרס ה ות"ת אם כן הוא נוטל שכרו על השבת אבידה ובהכונס (ב"ק דף ט:) אמרינן דטעם דשומר אבידה הוי כשומר חנם משום דמלי הנאה קא מטי ליה וע"כ לא קאמרי רבנן טעינה בשכר אלא משום דא"כ לכתוב רחמנא טעינה ולא בעי פריקה וי"ל דאין לחוש אם נוטל שכר כיון שעוסק במלאכה אחרת ומפסיד דהא אם היה שם בית דין היה מתנה ליטול כל מה שמפסיד ועכשיו דליכא ב"ד למה לא יטול כל טרחו ובפרק עד כמה (בכורות דף כט: ושם ד"ה כפועל) נמי דקתני נוטל שכר לדון כפועל בטל התם נמי י"ל כפ"ה כיון שמתבטל ממלאכתו יכול ליטול שכר: **אלא** אם כן נותן לו שכר עמלו ומזונו. הכא לא שייך למתני' כפועל בטל דאין מתבטל להאכילה ולהשקותה אלא רגע אחד ביום אבל חנוני כל עסקו בכך דתניא בתוספתא (פ"ד) המושיב חנוני בחנות אם היה אומן לא יעסוק באומנתו:

אבל מקבלים עגלין וסייחין. תימה מאי קמ"ל פשיטא כיון דאין מקבל עליו אחריות ואי משום דבעי למיתני ומגדלין אותן עד שיהיו משולשין זה היה יכול להשמיענו בריש לאחר (ד) שנתן שכרו ויש לומר דקמשמע לן דבשמתא אין מקבל עליו שום אחריות ז ולא הוי עסקא ז כיון דבתחלה כשקבל עגלים לא שמו אותם אלא לאחר שגדלו ובאין לחלוק השבח אז שמין אותם כמה השביחו ח ולהכי תנא בריש שמין ט ובסיפא מקבלין י וכשמין בשעת קבלה בסתם יא מקבל עליו חצי האחריות כמו בשאר עסקא:

אמר

הרש"ש. ג. איזו מלאכה שהוא רגיל לעשות. תוס' הרש"ש. ד. היה בטל מסלע, לא יאמר לו תן לי סלע, אלא נותן לו שכרו כפועל, ומפרש בגמ'. תוס' כמוזות שם: ד"ה כפועל. ה. הכל לפי הענין, התם בדין דיהיב לי' שכרו משלם, אבל הכא באבק רבית הקילו חכמים, ובדבר מועט שהוא נותן לו לא מחזי כרבית. רש"ש. [ועי' מהרש"א ומהר"ם] ו. דלישנא דאבל מקבלין' משמע שקבל סתמא, דלא מפרש 'אבל מקבלין (שלא) למחצית שכר' וכו' ולא אמרינן דסתמא באחריות דמקבל, כשאר עסקים. מיוחס לריטב"א. ז. עד שיפרש. הגהות מרדכי. ח. א"כ אינו נותן לו לקבל עליו שום הפסד אלא לחלוק בשכר כמו שיאמר המקבל בשעת חלוקה שעלה השכר, ולכך לא דקדק לשום אות', שאם היה חפץ שיקבל עליו גם בהפסד, הי' מדקדק בשומא, שכך היא רגילות, א"נ י"ל שכשאינו מקפיד לשום, דיעתו שיחלוק בכל, אפי' בקרן, אם יגדלם כמו שהתנה עמו. מיוחס לריטב"א. ט. היינו עסקא. תוס' הרש"ש. י. דאתא לפרושי מה נקרא עסקא בריש א. תוס' הרש"ש. יא. היינו עסקא. תוס' הרש"ש.

ה) [לקמן עג:], ב) לקמן קח:, ג) [לעיל סה.], ד) לעיל לא: בכורות כט:, ה) אבל בספרים שלנו ל"ג לעיל הא לאו בטל הוא ר"מ,

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה ונותן. משמע דמתני' כו'. ר"ב וכ"כ הרי"ף ועמש"ל וע' במלחמות: [ב] שם כפועל בטל היינו כו'. ר"ב ר"ל שמשלם לו על המלאכה דאשתוה ולא על העסק כלל וכ"כ סמ"ג והרש"ש ועתוס' דבכורות כ"ש ב' ד"ה כפועל כו' אבל הטור מפרש לאיכך שנתן לו על העסק ולא על המלאכה דאשתוה ועתוס' שם וכ"מ פי' שם כמות כו' וכן פי' הרמב"ם וכ"כ במלחמות שכן הוא פי' הרי"ף אבל סמ"ג כתב שרי"ף מפרש כפי' רש"י ומפרש דברי ר"ש כמ"ש תוס' אלינא דר"מ (ועמ"ש רבינו בח"מ פי' רס"ה ס"ק ג' ו'): [ג] שם לכך נראה כו'. ר"ב [בד] אבל בבכורות פי' הסיא דאלו מציאות כמו כאן אבל כאן מזוני בהן ופי' כפירש"י וע' סמ"ג שם וכ"כ הטור בח"מ פי' רס"ה והרב אבל הרמב"ם וש"ע כתבו שם כפי' תוס' דבכורות ועיין בכורות כ' הרמ"ם ועוד פי' אזיל"ב כאן ושם לענין רבית:

רבינו חננאל

סברי שדה אחוזה דאמ' (רב) [רחמנא] [הקדש] הוא ורחמ' אוקמה אפידיון, הכה הלואה היא ... ... משום ריבית, וסבירא לן כהני דאסרי [בין בנכיית] בין בקיצון [תא], וכל שכן משכנתא בלא [נכייתא. ו]קימא לן כרב אשי דאפילו לגבי רבינא [והילכתא כוותיה, ו]רב אשי לא שרי אלא כי משכנתא [דסורא דכתבי] במשלם שניא אילין תיפק ארעא [דא בלא כסף]. [א]מ' **רב אשי סתם משכנתא שתא, ...** [אכל שתא מ]סלקינן ליה ואי [ל]א לא. [ו]מאי [משכנתא דשכונה ג]ביה, דאו דבנה .... [**אמ'**] **רב' לית הילי בטרשי [פפונאי.** פיר', הוא טרשא דרבן] פפא דפריש לעילא. ול[א כ]ש[טרי מחוזנאי, דזקפי לר]ווחא אקרנא. ב) פיר', שנתן [לו] קרן ..... [וכות]ב לו מקבל ..... ק"כ בחטים ..... [דמ]ין ולאו מילתא הי[א]. [**ושקלינן ומרינן בשמע' מובא** ולא] אשכחנן בה התירא [אלא במשכנתא דסורא. ו]מכירה על תנאי כל זמן שיהיו [לי מעות תחזירנה ל]י וכדומה לה, איסורא מן משכנתא, ד[האי אבק] רבית ג), והאי רבית קצוצה, כרבינא, וקימ[א לן בהא] כוותיה. **מתני' אין מושיבין חנוני [למחצית] שכר,** ולא יתן לו מעות ליקח בהן פירות למחצי[ת] שכר, אלא אם כן נותן לו שכר[ו] כפועל בטל.

ב) ע"פ המובא בערוך (ערך חכר) יש להגיה: כגון אדם שנתן לחברו קרן ק' זח ואמר ליה עסקא זו יעלה בה ריוח כ' זח, וכתב עליה שקבלתי מפלוני ק"כ זוזי להתעסק בסחורה, מי יימא דלהוי ריוחא. ולא מהכרי נשאי דמתני הכי, משכן פלוני אתרעא לפלוני והדר חכרה מיניה, אימת קניא דאקנייה ליה. והאידנא דכתבי הכי קנינא מיניה ושהינא כמה שעידני והדר חכרה כדי שלא תגעול דלת בפני לווין שפיר דמי ולאו מלתא היא. ג) הדברים הובאו בכי"ף בשם מיכא מקן דאמר.

מוסף רש"י

הוי כשבח הייצא מפני השליט. דומה הוא לשליט שהופיל דבר שנגנב מפיו שוגג ולא אפשר לחזור כן אמר הקב"ה ואין להשיב (קהלת י ה). **עגלים וסייחין.** סייח עייר בן סוס.(ר"ה ג.) בנו של חמור קרוי סייח שמהלך אחר היחה נאה בקרייאה בנחת ובכמיהה הולך למקום שאדם חפץ אבל זקן לריך מרגע (ב"ב עח:). **עד שיהו משולשין.** שיגיעו לשלש שנתיהם וגמרה גדילתם, דהכי שביחי ומעלי למיכל (סנהדרין סה: ע"ש).

מוסף תוספות

א. דלר' מאיר סגי בכל מה שראוי, כין רב בין מעט. תוס' הרש"ש. ב. דהקלו חכמים בדבר מועט שהוא נותן לו די, ולא מחזי כרבית, וה"פ כפועל בטל של אותה מלאכה דבטל מינה. תוס'

א [מיי' פ"ז מהל' מלוה הלכה ב טוש"ע חו"מ סי' קז סעי' ג]:

עז ב מיי' שם סמג לאוין קלג טור י"ד סי' קעב:

עז ג מיי' פי"ב מהלכות שכירות הלכה ט סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קעה סעיף נח טור י"ד סי' קעב:

עח ד ה מיי' פ"ה מהלכות מלוה ולוה הלכה י סמג לאוין קלו טוש"ע י"ד סי' קנז סעיף כד:

עט ו ז מיי' שם הלכה טו ועיין במ"מ סמג שם טור ש"ע י"ד סי' קסד סעיף ו וסי' קעב סעיף ב:

פ ח מיי' שם הלכה ט סמג שם טוש"ע י"ד סי' קנז סעיף ב:

פא ט מיי' שם וס"מ מהל' שותפין הלכה ו סמג שם וסי' פב טוש"ע שם:

תורה אור השלם

1 יֵשׁ רָעָה רָאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ בִּשְׁגָגָה שֶׁיָּצָא מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט:

קהלת י ה

הגהות הב"ח

(א) גמ' כמה עידנים והלל תכרה שפיר דמי כדי שלא תגעול דלת בפני לוין ולאו מלתא היא: (ב) רש"י ד"ה דזקפי וכו' מבעלי בתים: (ג) ד"ה אין מושיבין וכו' שהרי כשהם משומין עליו: (ד) תוס' ד"ה אבל וכו' שנותן לו שכרו:

גליון הש"ס

גמ' לדינא דבר מצרא. ע' לקמן דף עג ע"ב תוס' ד"ה נטר: **מתני'** אין מושיבין חנוני. עיין לקמן דף קד ע"ב תוס' ד"ה הלי: